

Delovna skupina za identifikacijo žrtev množičnih nesreč

Matej Trapečar¹

V prispevku je opisana identifikacija žrtev množičnih nesreč z vidika policije, v povezavi z državnimi načrti zaščite in reševanja ter načrti dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve in Policije ob nesrečah. Ti načrti obravnavajo različne vrste nesreč, npr. potres, požar, letalsko, železniško, jedrsko ali radiološko nesrečo, tudi terorizem. Kadar so v nesrečah človeška trupla, morajo preiskovalci opraviti identifikacijske postopke in ugotoviti identiteto žrtev. Po preučitvi načrtov, zakonodaje, identifikacijskih postopkov in dosedanje dobre prakse pri identifikacijah žrtev množičnih nesreč v drugih državah so podani predlogi nadgradnje dosedanjih postopkov, delovnih nalog in organiziranosti v slovenskem prostoru ter policijske delovne skupine za identifikacijo žrtev. Policije večine evropskih držav imajo enote za identifikacijo žrtev. Preiskovalci navadno uporabljajo metode in izvajajo postopke v skladu z navodili, ki jih je izdelala Mednarodna organizacija kriminalistične policije – Interpol. Pri tem uporabljajo identifikacijske obrazce, ki so deljeni v obrazce za zbiranje podatkov o pogrešani osebi in trupu ter podatkov za končno identifikacijsko poročilo. Končno poročilo je pogoj za predajo in pokop trupel. Policisti, predvsem pa člani delovne skupine za identifikacijo žrtev množičnih nesreč in drugi strokovnjaki, lahko ugotovitve prispevka implementirajo v svoje delo, še posebno v primeru identifikacije žrtev mednarodnih nesreč.

Ključne besede: množične nesreče, identifikacija žrtev, postopki, obrazci

UDK: 343.982.325:614.8.028.4

1 Uvod

1.1 Množične nesreče

V Sloveniji se je v preteklosti zgodilo že več množičnih nesreč. Leta 1966 se je zgodila letalska nesreča v Lahovčah blizu brniškega letališča, v kateri je bilo 98 žrtev. V bližini Preserja se je leta 1976 zgodila železniška nesreča, v kateri je umrlo 17 ljudi. Letalska nesreča slovenskega prevoznika, ki se ni zgodila na slovenskem ozemlju, temveč na Korziki leta 1981, je zahtevala 180 žrtev. V železniški nesreči v Divači se je leta 1984 zgodilo trčenje tovornega in potniškega vlaka. V nesreči je umrlo 31 oseb. V prometni nesreči leta 1990 v Rogatcu je umrlo 8 potnikov avtobusa. Leta 1992 je bilo v nesreči pred predorom Pletovarje deset žrtev, leta 2005 pa na cesti pri Trebnjem 8. Odprava s kanuji po reki Savi pri Blanci je zahtevala 13 žrtev (Fink, 2008; Golja, 1990).

1.2 Identifikacija

Identiteta oseb se danes ugotavlja in potrjuje z osebnimi dokumenti, dokumenti in lastništvom vozil, prstnimi odtisi in prstnimi sledmi, biološkimi materiali – DNK (kri, slina, sperma, kosti, lasje, človeški izločki itn.), sledmi vlaken ipd. (Maver, 1997). Osnovna naloga preiskovalcev je tudi identifikacija trupel oziroma žrtev množičnih nesreč. Po Vidicu (1973) je treba pri postopku ugotavljanja istovetnosti žrtve na kraju nesreče ali ogleda truplo najprej večkrat fotografirati. Po potrebi se izdelata skica. Preiščejo se oblačila, osebni predmeti in prtljaga. Sodnomedicinski strokovnjak opravi pregled trupla, sledi opis trupla, odvzem prstnih odtisov, zavarovanje materiala za DNK (deoksiribonukleinska kislina), nato truplo prepoznavajo domače osebe ali priče. Na koncu se opravi obdukcija trupla, pri kateri se poskušata ugotoviti vzrok in čas smrti. Preiskovalci preiskujejo še drug material, npr. lase, konice nohtov in zobni status. Ob množičnih nesrečah se navadno ustanovijo posebne identifikacijske ekipe. Te so sestavljene iz kriminalističnih tehnikov, forenzikov, kriminalistov, strokovnjakov sodne medicine oziroma patologov, antropologov, zobozdravnikov, zapisnikarjev in drugih. Identifikacijski postopek obsega podroben opis in zbiranje podatkov o žrtvi, obenem pa tudi zbiranje podatkov o pogrešani osebi. Pri postopku identifikacije na podlagi osebne prepoznave svojcev ali bližnjih je treba truplo ali njegov del očistiti (t. i. mrliška toaleta). Na koncu sledi primerjava dobljenih podatkov o žrtvi

¹ Dr. Matej Trapečar, docent za logistiko, Policija, Nacionalni forenzični laboratorij, Ljubljana, Slovenija. E-pošta: matej.trapecar@policija.si.

* Prispevek je nadgradnja objavljenega članka: Trapečar, M. (2016) Kriminalističnotehnični ogled in identifikacija žrtev množičnih nesreč. *Ujma*, 30, 226–234.

in pogrešani osebi ter morebitna potrditev ujemanja oziroma identifikacija.

Kakor pri ogledih krajev kaznivih dejanj je treba tudi pri identifikacijskih postopkih upoštevati vrstni red preiskav. Pomembna sta sledljivost (angl. *chain-of-custody*) najdenih in zavarovanih osebnih predmetov in drugih podatkov, potrebnih za identifikacijo žrtev (United Nations Office on Drugs and Crime [UNODC], 2016), ter kakovostni pregled (angl. *quality check*), pri katerem se na koncu posameznih preiskovalnih postopkov pregleda zbrana dokumentacija.

2 Načrti zaščite in reševanja ter dejavnosti

Postopki ravnanja ob različnih nesrečah in drugih dogodkih so spisani v načrtih na državni ravni, in sicer za potrebe, poplave, velike požare v naravnem okolju, jedrsko ali radiološko nesrečo, množični pojav posebno nevarnih bolezni živali, nesrečo na morju, železniško nesrečo, nesrečo zrakoplova, epidemijo/pandemijo nalezljive bolezni pri ljudeh, uporabo orožij ali sredstev za množično uničevanje z namenom terorizma oziroma ob terorističnem napadu s klasičnimi sredstvi in za druge nesreče, ki bi lahko prizadele večji del države oziroma povzročile obsežne posledice. Državne načrte zaščite in reševanja izdeluje Uprava RS za zaščito in reševanje v sodelovanju z ministrstvi in drugimi državnimi organi ter ustreznimi strokovnimi organizacijami. Pri pregledu načrtov, npr. za požar, potres, letalsko nesrečo, zasledimo tudi vsebine o enoti za identifikacijo mrtvih. Med enotami oziroma službami, ki se aktivirajo v šestih urah, je tudi enota za identifikacijo mrtvih ob množičnih nesrečah. Za identifikacijo mrtvih (npr. načrti terorizma, potresa, letalske nesreče) je podana usmeritev, da se ob nesrečah, ki bi povzročile večje število žrtev, poleg rednih služb, ki opravljajo identifikacijo mrtvih, lahko aktivira tudi enota za identifikacijo mrtvih pri Inštitutu za sodno medicino pri ljubljanski Medicinski fakulteti (Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje [MORS URSZR], 2004a, 2004b, 2005, 2007, 2010a, 2010b, 2010c, 2013, 2014, 2016).

V načrtih zaščite in reševanja je Ministrstvo za notranje zadeve (v nadaljevanju MNZ) v vlogi državnega organa navedeno kot sila, sredstvo ali vir za izvajanje načrta. V nekaterih načrtih (MORS URSZR, 2010a, 2010b, 2010c, 2014) je navedeno, da policija opravlja identifikacijo oseb (npr. letalska nesreča) oziroma sodeluje pri njej (npr. potres).

V načrtih dejavnosti MNZ in Policije v zvezi s poplavami, nesrečami zrakoplova, jedrskimi ali radiološkimi nesrečami, potresom, železniško nesrečo, velikim požarom v naravnem okolju in terorizmom je ena izmed temeljnih nalog policije sodelovanje pri identifikaciji žrtev (Ministrstvo za notranje

zadeve [MNZ], 2004a, 2004b, 2005a, 2005b, 2005c, 2007, 2010a, 2010b). V teh načrtih je navedeno sodelovanje sil, med njimi tudi policijska enota za identifikacijo. Ob človeških žrtvah v postopku identifikacije oseb sodeluje oziroma izvaja identifikacijo notranja organizacijska enota Generalne policijske uprave oziroma Policijske uprave. Če gre za nesrečo velikega obsega, se lahko aktivira Delovna skupina za identifikacijo oseb ob velikih naravnih in drugih nesrečah.

3 Policijska skupina za identifikacijo žrtev

Pred več kot desetimi leti je generalni direktor Policije izdal – leta 2013 pa dopolnil – sklep o imenovanju Delovne skupine za identifikacijo oseb ob velikih naravnih in drugih nesrečah. Delovna skupina je bila ustanovljena na podlagi sodelovanja s Službo za varnostno načrtovanje pri MNZ in Policijo. Naloge skupine so opredeljene v načrtih dejavnosti MNZ in Policije, npr. za potres, letalsko nesrečo itn. (MNZ, 2004a, 2004b, 2005a, 2005b, 2005c, 2007, 2010a, 2010b).

Naloge policijske identifikacijske skupine so (Ministrstvo za notranje zadeve [MNZ], 2013):

- izvajanje priprav za množično identifikacijo oseb,
- organiziranje in izvajanje identifikacije oseb,
- sodelovanje z Inštitutom za sodno medicino pri identifikaciji oseb,
- sodelovanje s pristojnimi ustanovami,
- sodelovanje s kriminalističnotehničnimi podskupinami na kraju nesreče,
- sodelovanje s kriminalističnotehničnimi podskupinami za zbiranje podatkov o pogrešanih osebah.

Policijska skupina za identifikacijo oseb začne delovati na predlog Štaba civilne zaščite RS, na predlog Operativnega štaba Generalne policijske uprave ali Operativnega štaba Policijske uprave s predhodnim soglasjem generalnega direktorja Policije. Skupina se lahko aktivira tudi na predlog predstojnika Nacionalnega forenzičnega laboratorija Generalne policijske uprave ob večjem številu neznanih oseb, trupel ali pogrešanih oseb. Skupino vodi izvedenec iz Nacionalnega forenzičnega laboratorija Generalne policijske uprave skupaj z namestnikom iz Uprave kriminalistične policije Generalne policijske uprave. Skupino sestavljajo strokovnjaki daktiloskopskih, bioloških in fizikalnih preiskav, preiskav dokumentov, fotografije in dokumentiranja. Kadar se zgodi nesreča mednarodnih razsežnosti, je v skupini tudi predstavnik Interpola. Zelo pomembni sta operativni skupini v sestavi kriminalista in kriminalističnega tehnika iz regijskih policijskih uprav (Ljubljana, Maribor) (MNZ, 2013).

4 Postopki identifikacije v prihodnje

Ugotavljanje identitete osebe je postopek, v katerem se nesporno potrdijo vse pravne in fizične lastnosti, po katerih se identificirana oseba razlikuje od vseh drugih. To je ugotavljanje njenega pravnega priimka in imena, datuma in kraja rojstva, imena staršev ter tudi njenih telesnih značilnosti. Organiziranje identifikacije žrtev je treba prilagoditi za vsako nesrečo posebej, kar je odvisno od vrste nesreče, števila žrtev, njihove iznakaženosti, terena in zakonskih predpisov. Pri postopku identifikacije je žrtev na podlagi zbranih podatkov identificirana ali pa ne. Identifikacije z manjšo ali večjo verjetnostjo ni. Ob identifikaciji žrtve množične nesreče se izda mrliški list in dovoli pokop. Kadar ostanejo trupla oziroma njihovi deli neidentificirani, se po navadi opravi pokop na skupnih grobiščih.

Glede na število nesreč in druge dogodke, npr. terorizem, v naši neposredni bližini je nujno, da se člani policijske skupine za identifikacijo žrtev usposobijo in izvajajo postopke identifikacij po Interpolovih standardih. Identifikacija žrtev množičnih nesreč (angl. *Disaster victim identification* – DVI) je mednarodno sprejet termin, ki vključuje procese in postopke odkrivanja in identifikacij žrtev (National Policing Improvement Agency, Association of Chief Police Officers in Scotland, 2011). Leta 1984 je Interpol izdelal prvi priročnik. Osnovni namen priročnika je bil – ob poudarku večplastnega pristopa pri identifikaciji žrtev množičnih nesreč in stimulaciji skupin DVI – sprejeti dobro prakso predhodnih identifikacijskih postopkov. Čunami v Aziji leta 2004 je bil prvi primer, ko se je upoštevala Interpolova t. i. interdisciplinarna filozofija pri množičnih identifikacijah. Skupine DVI iz več kot 20 držav je koordiniral Generalni sekretariat Interpola. Identifikacijski postopek mora biti, zaradi težavnosti in zahtev posamezne nesreče (razsežnost terena, terenske razmere in podobno) ter različnih zakonodaj posameznih držav, mednarodno usklajen in sprejet za uporabo (Pittayapat, Jacobs, Valek, Vandermeulen in Willems, 2012). Tako Interpol vsakih pet let dopolnjuje priročnik in obrazce DVI.

Vsebina priročnika in obrazcev DVI (Interpol, 2014):

1. *Zanesljivo identifikacijo* dosežemo s primerjavo podatkov pred smrtjo in po njej, ki jih dobimo iz posrednih dokazov (npr. osebnih predmetov, kot so oblačila, nakit in vsebina žepov) in fizičnih dokazov, dobljenih z zunanjim pregledom, npr. pregledom splošnih (opis) in posebnih značilnosti (prstni odtisi – slika 1), ter z notranjim pregledom, npr. medicinskimi dokazi, zobnimi dokazi in laboratorijskimi ugotovitvami.

2. *Vizualna prepoznavna*: v preteklosti so v nekaterih državah trupla prepoznavali le vizualno, vendar se je tak neznan-

stven pristop pozneje pogosto izkazal kot nezanesljiv. Točna identifikacija se zagotovi s kombinacijo več meril.

3. *Osebnih predmeti*: pregledujejo in opisujejo se oblačila, nakit in vsebina žepov. Ne smemo pa pozabiti, da se predmeti pomotoma ali namenoma lahko pripišejo napačnemu truplu, zato niso nikoli dokončen, temveč le posreden dokaz.

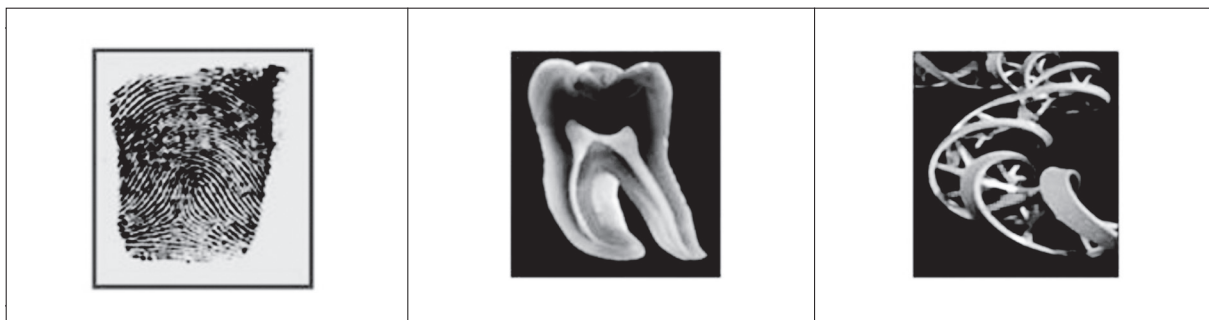
4. *Fizični pregled*: opis telesnih značilnosti najbolje opravi policist, seveda v sodelovanju z medicinskim strokovnjakom, kar je pomembno zlasti zato, ker je del identifikacijskega procesa običajno tudi ugotavljanje vzroka smrti. Medicinski strokovnjak išče ugotovljene poškodbe in opravi zunanji ter notranji pregled trupla. Opisujejo se splošne značilnosti golega trupla, vključno s spolom, oceno starosti, višino, postavo, barvo kože itn. Posebnosti, kot so brazgotine, materina znamenja, tetovaže in abnormalnosti, so pogosto edinstvene in tako izjemno pomembne, če jih je mogoče primerjati s podatki pred smrtjo. Prstni odtisi so posebna zunanja značilnost. Če je truplo mogoče daktiloskopirati in če je za primerjavo mogoče dobiti odtise pred smrtjo, so ti najzanesljivejši način identifikacije. Vedno jih mora vzeti strokovna oseba. Včasih je odvzem prstnih odtisov zelo otežen, npr. zaradi organskega razpadanja trupla. Pri tem se lahko uporabijo pripomočki, kot je žlica za odvzem prstnih odtisov, lahko pa se uporabi tudi silikonski material, izvede kuhanje prstov v vodi ali klasična oziroma kemijska rehidracijska metoda (Cutro, 2011). Interpol je pripravil obrazec, s katerim je mogoče prstne odtise v dogovorjenem formatu poslati državam članicam, zadoštujejo pa tudi ustrezni obrazci, ki jih uporabljajo posamezne države. Obrazca o identifikaciji žrtve nesreče pred smrtjo in po njej vsebujeta določilo o takšnih podatkih. Če identitete žrtve ali vzroka smrti ni mogoče določiti z zunanjim pregledom, je nujna obdukcija. Identifikacija je možna tudi po podatkih o zobovju (Puri in Khajuria, 2015) oziroma zobnem statusu in čeljusti, opravi pa jo lahko zobni strokovnjak (Pittayapat et al., 2012). V zadnjem obdobju so tehnike genetske identifikacije zelo učinkovito diagnostično orodje in se uspešno uporabljajo pri identifikaciji žrtev nesreč. Genetski podatki posameznika so enaki v vseh njegovih celicah in se ne spremenijo niti po smrti. Analiza biološkega vzorca omogoča povezavo posameznika s predniki in potomci, podatke iz teh analiz pa je mogoče brez težav računalniško analizirati. Analiza DNK je bila kot primarna metoda za potrebe identifikacijskega postopka DVI prvič uporabljena leta 1996, ko je bilo v letalski nesreči Spitsbergen smrtno poškodovanih 141 potnikov in vsi člani posadke (Graham, 2006).

Slika 1: Postopek priprave (kuhanja) roke in prstov, da so primerni za odvzem prstnih odtisov in nadaljnje primerjave (vir: Interpol, 2014: 61)

Na podlagi zapsanega je Interpol pripravil obrazce za identifikacijo žrtev množičnih nesreč (angl. *DVI forms*). Obrazci so razdeljeni v tri sklope. Podatki o pogrešanih osebah se vnašajo v rumene predsmrtne obrazce (ante mortem ali AM-obrazec), rožnati posmrtni obrazci (post mortem ali PM-obrazec) pa so namenjeni podatkom o truplih. Obrazce izpolnjujejo različne osebe ob različnem času in na različnih krajih, na koncu pa so zaradi primerjave zbrani v t. i. identifikacijskem centru. Ko se najde dovolj lastnosti, na podlagi ka-

terih se lahko odstrani vsak dvom, se zgodi pozitivna identifikacija. Na slikah 2 in 3 so prikazane primarne identifikacijske metode, med katere spadajo prstni odtis, DNK in zobni status, ter sekundarne identifikacijske metode (osebni podatki, medicinski spoznanja, dokumentacija, oblačila itn.) (Pittayapat et al., 2012). Za pravilno identifikacijo je nujna natančna analiza podatkov, ki jo morajo opraviti delavci s strokovnim znanjem in ki se potrdi z zaključnim oziroma identifikacijskim poročilom za žrtev nesreče – slika 4).

Slika 2: Primarne metode identifikacije (prstni odtisi, zobni status, DNK) (vir: Interpol, 2014: 94)

Slika 3: Sekundarne metode identifikacije – osebni in medicinski podatki, oblačila itd. (vir: Interpol, 2014: 96)

Slika 4: Identifikacijsko poročilo za žrtev nesreče, v katerem se navedejo podatki PM- in AM-preiskave, npr. ime, priimek in številka (vir: Interpol, 2016)

4.1 Organiziranost skupine za identifikacijo žrtev

Za zbiranje podatkov o pogrešanih osebah (ante mortem ali AM-podatki) se ustanovi *podskupina za pogrešane osebe*, ki jo vodi t. i. koordinator predsmrtnih podatkov. Temeljna naloga podskupine je, da čim prej pripravi zanesljiv seznam žrtev. Ta enota uporablja rumeni obrazec za identifikacijo žrtev nesreče, kamor zapiše predsmrtno podatke o vseh osebah, ki so

prijavljene kot mogoče žrtve nesreče. *Podskupina za iskanje in dokumentiranje trupel* začne svoje delo na kraju šele, ko je končano reševanje vseh preživelih. Reševalne ekipe oziroma gasilne enote trupel in njihovih delov načeloma ne premikajo, razen pri poskusih reševanja življenj, pri katerih je lahko veliko trupel in dokazov upravičeno premaknjenih. Naloga članov podskupine za iskanje trupel je, da dokumentirajo, najdejo in označijo vsa trupla in njihove dele, jih locirajo ter označijo tudi druge pomembne dokaze. Vsaka ekipa za iskanje mora biti zadolžena za določeno področje na kraju dogodka. Podoben, vendar ločen sistem oštevilčenja je treba uporabljati za označevanje dokazov in lastnine. Ker pa je na kraju verjetno veliko osebnih predmetov, je odločitev o tem, ali naj se označijo vsi posamezni predmeti, odvisna od vsakokratnih okoliščin. Ko gre za najdbo delov trupla, je treba paziti, da ne domnevamo takoj, da pripadajo najbližjemu truplu. Oštevilčiti in opisati jih je treba, kot da gre za celovita trupla. Tudi pri osebnih predmetih, najdenih v bližini trupel, ne smemo domnevati, da pripadajo najbližjemu truplu. Sledi odstranitev trupel na zbirno točko za žrtve oziroma na kraj začasne hrambe trupel. Tu je treba voditi evidenco sprejetih in shranjenih trupel z referenčnimi številkami. Pozneje je treba dodati še podatke o prenosu trupel v mrtvašnico.

Ekipa lahko za dokumentiranje trupla na kraju nesreče uporabi t. i. obrazec DVI – Najdeno truplo ali njegov del (angl. *DVI Recovery Booklet*) (Interpol, 2016). Obrazec ima več strani in je rožnate barve. Uvodna stran ima oznako PM, številko kode države (npr. za Slovenijo je številka 386) in številko trupla. Pomemben del obrazca je sistem označevanja (slika 5). Ta vsebuje več oznak (nalepk), ki so različno velike. Material oznak oziroma nalepk označevanja je primeren za vse vrste vremena in drugih razmer (npr. kri). Na prvi strani obrazca so podatki o preiskovalcih, ki sodelujejo pri najdbi trupla, o času, ko je bila žrtev spoznana za mrtvo, o forenzičnih podatkih ter kraju najdbe trupla; na skici silhete človeka se označi, kateri del trupla je najden (npr. celo truplo, del trupla), sledi vpis podatka o fotografiranju kraja in trupla ter drugih podatkov, pomembnih za identifikacijo. Zatem je navedena sekcija s podatki o času najdbe in času predaje trupla na določen prostor za hrambo trupel, pa tudi o transportu trupla in sprejemu v mrtvašnico. Priložena sta še lista za morebitno skiciranje in druge zapise (*DVI Recovery Booklet*, 2016).

V mrtvašnici lahko identifikacijske PM-postopke nadaljuje podskupina za iskanje in dokumentiranje trupla ali se

Post Mortem	Country Code	Number	Scene Reference
PM	44	0025	A

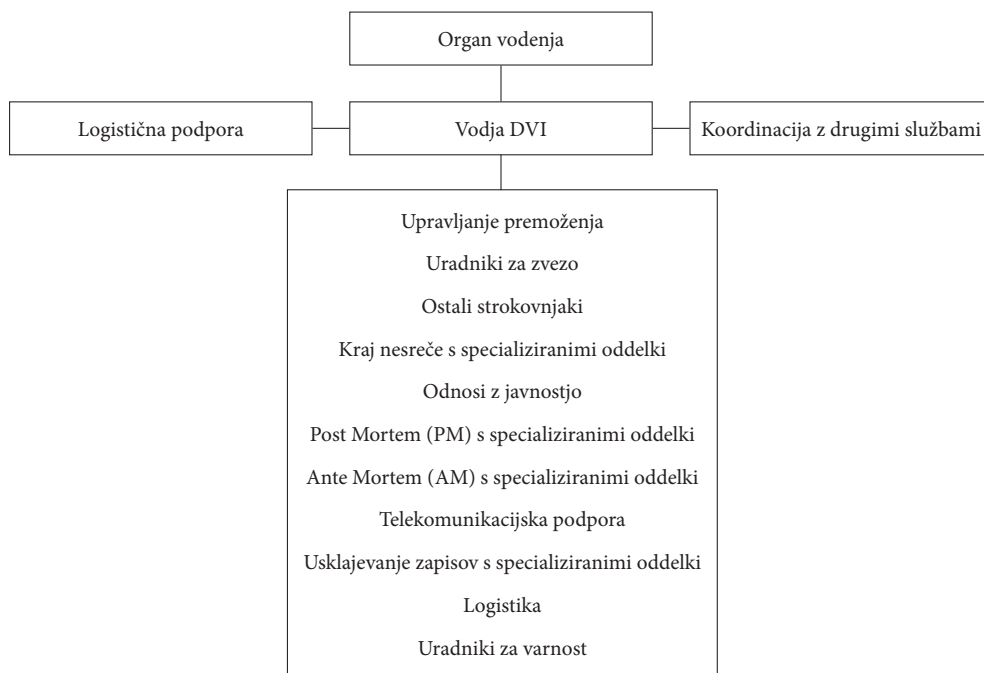
Slika 5: Primer označevanja DVI – Najdeno truplo ali njegov del; PM, koda države, številka (npr. trupla), oznaka sektorja (vir: Interpol, 2014: 100)

določi nova t. i. PM-podskupina DVI oziroma *podskupina za posmrtno podatke*.

Ta je odgovorna za zbiranje posmrtnih podatkov (post mortem ali PM-podatki) in ugotovitev za vsako truplo posebej. V prvi fazi se v mrtvašnici prevzame truplo, ki mora imeti svojo (enolično) številko. Po forenzični presoji možnosti obstoja sledi, ki lahko pomagajo pri kriminalistični preiskavi, sledi CT-slikanje oziroma radiografija. Druga faza se začne s fotografiranjem oziroma drugim dokumentiranjem trupla. Na vsaki fotografiji mora biti vidna identifikacijska številka. Sledi izpolnjevanje Interpolovih PM-obrazcev DVI za identifikacijo žrtev množičnih nesreč in jemanje ali skeniranje prstnih odtisov žrtve, še posebno, če se lahko prsti zaradi slajenja in zavarovanja oblačil poškodujejo. Po daktiloskopiranju se odstranijo in dokumentirajo oblačila, nakit in drugi predmeti. Iščejo se morebitne zunanje poškodbe na truplu, tetovaže. Tretja faza je obdukcija. Zavarujejo se primerni vzorci (slina, las, kri, globoko mišično tkivo, zob ali kost) za analizo DNK in upoštevajo se antropološka načela. Sledi četrta faza, pri kateri se opravi preiskava zob oziroma določitev zobnega statusa. Po preverbi kakovosti, tj. pregledu vse dokumentacije, vzorcev in fotografij ter drugega materiala, se PM-podatki predajo *identifikacijskemu centru*. Tu se primerjajo predsmrtni (AM) in posmrtni dokumenti (PM). Uporaba računalniškega primerjalnega programa prihrani precej časa. Ne smemo pa pozabiti, da je vsak računalniški program le pripomoček in da se lahko sklepi ter odločitve sprejmejo le po osebni oceni vseh razpoložljivih po-

datkov. Po primerjavi vseh relevantnih podatkov se ugotovitve pošljejo t. i. *komisiji za identifikacijo*. V komisiji se preverijo rezultati primerjav, ki so jih opravili različni specializirani sektorji, ugotovijo in uskladijo se morebitne nedoslednosti in rezultati se združijo v končni seznam identificiranih oseb. Komisija je odgovorna za končno identifikacijo vsake posamezne žrtve in mora biti zato sestavljena iz najizkušenejših strokovnjakov za identifikacijo, ki sodelujejo pri celotni operaciji, torej iz vodij različnih specializiranih sektorjev na čelu z vodjo identifikacije žrtev. Komisija za identifikacijo mora odločiti o identifikaciji, izda se tudi mrliški list. V komisiji so po navadi forenzik, policijski preiskovalec, zdravnik sodne medicine ali patologije, zobozdravnik, antropolog, glede na okoliščine (npr. pri sumu storitve kaznivega dejanja) pa tudi preiskovalni sodnik in tožilec. Po identifikaciji se trupla predajo domačim. Za vsako truplo se izda potrdilo o predaji s številko trupla, osebnimi podatki trupla ter spremljajočimi dokumenti (Interpol, 2014).

Naštete in opisane podskupine so osnova za policijski DVI, ki je potreben za strokovno vodenje skupine in izvajanje identifikacijskih postopkov žrtev množičnih nesreč. Skupina deluje na sklic, drugje v Evropi pa so te skupine večinoma sistemizirane kot službe v policiji. V skupino so vključeni tudi strokovnjaki drugih služb (medicina, psihologija itd.) kot prostovoljci, ki sodelujejo glede na razsežnost posamezne nesreče z večjim številom žrtev. Njihov organigram je veliko obsežnejši in vsebuje večje število podskupin.

Slika 6: Standardna struktura vodenja DVI (vir: Interpol, 2014: 13)

Slika 6 prikazuje standardno strukturo vodenja DVI. Vodenje opravlja vodja DVI ob pomoči koordinatorjev za kraj nesreče, PM, AM in identifikacijo. Pomembno je, da pri DVI sodelujejo usposobljeni in izkušeni strokovnjaki. Osnovna tehnična področja DVI so: forenzična patologija, forenzična odontologija, forenzična daktiloskopija, forenzična genetika, forenzična antropologija, fotografija, radiologija, intervjuji, lastnina, evidence kraja nesreče in PM, kontrola kakovosti, evidenca zbranih podatkov, mrtvašnica, preiskovalci (kriminalisti, policisti), logistika, evidenca AM, informacijska tehnologija.

5 Zaključek

Večina evropskih držav ima zelo dobro organizirane delovne skupine za identifikacijo žrtev množičnih nesreč. Razlogi za to so njihovi državljani, ki so bili žrtve v nesrečah, dovolj denarnih sredstev, primerna oprema, mednarodna usposabljanja itd.

Policijska skupina DVI se je leta 2015 dodatno usposobila na osnovnem tečaju DVI, ki ga izvaja Nacionalni forenzični laboratorij, vendar so tuje izkušnje tisti dodatni vir veččin in znanja, ki bi jih člani skupine morali pridobiti s pomočjo tujega vrhunskega strokovnjaka. V prihodnje je treba skupino reorganizirati in njene člane usposobiti za konkretne naloge, ki bi jih opravljali v primeru množičnih nesreč, npr. za koordiniranje posameznih podskupin, vključevati pa bi se morali tudi v druge policijske programe usposabljanja, v katerih se policisti seznanijo ali usposobijo s tovrstnimi postopki DVI. Policijska skupina DVI mora v prihodnje v celoti ali vsaj deloma, z Interpolovimi standardi, prevzeti postopke in način dela tovrstnih identifikacij. Pri tem mora upoštevati osnovo identifikacijskega postopka, ki je dobro sodelovanje različnih služb, npr. kriminalistične policije, policijske delovne skupine za identifikacijo žrtev množičnih nesreč, enote za identifikacijo oseb znotraj Inštituta za sodno medicino, gasilskih enot, služb za stike z javnostjo. Poleg dozdajšnjega zelo dobrega sodelovanja z Inštitutom za sodno medicino v Ljubljani je treba poglobiti tudi sodelovanje z medicinskimi službami, npr. z enoto nujne medicinske pomoči (NMP) ob množičnih nesrečah. Medicinska pomoč namreč ukrepa na predbolnišnični ravni, postopek pa začne s sprejemom klica in aktivacijo ekip NMP. Na kraju nesreče se določijo vodji intervencije NMP in primarne triaže ter koordinator prevozov. Delo se deli v primarno, sekundarno in transportno triažo, poteka pa v sektorjih: zeleni, rumeni, rdeči in mortuarij (črni) (Dujčić, 2016). Vprašanje, ki ga bo treba reševati na vsaki tovrstni nesreči, je, kje identifikacijske enote prevzamejo trupla (praviloma na kraju nesreče ali v t. i. črnih šotorih). Prav tako je treba z različnimi usposabljanji in državnimi vajami še podrobne-

je uskladiti delo in naloge policijske skupine DVI, enote za identifikacijo mrtvih, medicinske službe na kraju nesreče in pozneje v bolnišnicah itn. Seveda pa ne smemo pozabiti na ključno vlogo preiskovalnega sodnika in državnega tožilca, npr. pri sumu storitve kaznivnega dejanja.

Posledica dobre prakse mednarodnih skupin za identifikacijo žrtev množičnih nesreč in potreba policijske skupine DVI ter tudi enot, ki se ukvarjajo z identifikacijo žrtev množičnih nesreč na državni ravni, je uporaba Interpolovih usmeritev, obrazcev DVI, obrazcev Booklet, ob zelo velikem številu žrtev pa tudi uporaba računalniškega sistema za primerjanje AM- in PM-podatkov.

Literatura

1. Cutro, B. T. (2011). Recording living and postmortem friction ridge exemplars. V National Institute of Justice (U. S.), *The fingerprint sourcebook* (str. 4–18). Washington, D.C.: U. S. Department of Justice, Office of Justice Programs, National Institute of Justice.
2. Dujčić, D. (2016). *Smernice za delovanje sistema nujne medicinske pomoči ob množičnih nesrečah*. Uprava RS za zaščito in reševanje. Pridobljeno na <http://www.sos112.si/db/priloga/izpostava/p19984.pdf>
3. DVI Recovery Booklet. (2016). *Disaster victim recovery booklet*. Pridobljeno na <https://www.interpol.int/INTERPOL-expertise/Forensics/DVI-Pages/Disaster-victim-recovery-form>
4. Fink, A. (2008). Delovanje zdravstva ob množičnih nesrečah. *Ujma*, 22, 222–232.
5. Golja, J. (1990). Organiziranje identifikacije žrtev množične nesreče. *Pravosodni bilten*, 1-2, 85–89.
6. Graham, E. (2006). DNA reviews – Disaster victim identification. *Forensic science, medicine and pathology*, 2(3), 203–208.
7. Interpol. (2014). *Disaster Victim Identification Guide*. Pridobljeno na <https://www.interpol.int/INTERPOL-expertise/Forensics/DVI-Pages/DVI-guide>
8. Interpol. (2016). *Disaster victim recovery form*. Pridobljeno na <https://www.interpol.int/INTERPOL-expertise/Forensics/DVI-Pages/Disaster-victim-recovery-form>
9. Maver, D. (1997). *Kriminalistika*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
10. Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). (2004a). *Načrt dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve in Policije ob poplavih, D-16*. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pomembni_dokumenti/
11. Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). (2004b). *Načrt dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve in Policije ob potresu, D-16*. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pomembni_dokumenti/
12. Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). (2005a). *Načrt dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve in Policije ob množičnem pojavu kužnih boleznih pri živalih*. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pomembni_dokumenti/
13. Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). (2005b). *Načrt dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve in Policije ob uporabi orožij ali sredstev za množično uničevanje v teroristične namene oziroma terorističnem napadu s klasičnimi sredstvi*. Pridobljeno na <http://>

- www.mnz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pomembni_dokumenti/
14. Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). (2005c). *Načrt dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve in Policije ob železniški nesreči*. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pomembni_dokumenti/
  15. Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). (2007). *Načrt dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve ob velikem požaru v naravnem okolju, verzija 2.0*. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pomembni_dokumenti/
  16. Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). (2010a). *Načrt dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve ob jedrski ali radiološki nesreči, verzija 3.0*. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pomembni_dokumenti/
  17. Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). (2010b). *Načrt dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve ob nesreči zrakoplova, verzija 2.0*. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pomembni_dokumenti/
  18. Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). (2013). *Sklep o imenovanju Delovne skupine za identifikacijo oseb ob velikih naravnih in drugih nesrečah*.
  19. Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje (MORS URSZR). (2016). *Državni načrt zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh, verzija 1.0*. Pridobljeno na http://www.sos112.si/slo/tdocs/epidemija_pandemija.pdf
  20. Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje (MORS URSZR). (2014). *Državni načrt zaščite in reševanja ob potresu, verzija 3.0*. Pridobljeno na http://www.sos112.si/slo/tdocs/potres_drzavni_nacrt.pdf
  21. Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje (MORS URSZR). (2013). *Državni načrt zaščite in reševanja ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali, verzija 2.0*. Pridobljeno na http://www.sos112.si/slo/tdocs/bolezni_zivali.pdf
  22. Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje (MORS URSZR). (2010a). *Državni načrt zaščite in reševanja ob poplavih, verzija 3.0*. Pridobljeno na <http://www.sos112.si/slo/tdocs/poplava.pdf>
  23. Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje (MORS URSZR). (2010b). *Državni načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči, verzija 3.0*. Pridobljeno na <http://www.sos112.si/slo/tdocs/jedrska.pdf>
  24. Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje (MORS URSZR). (2010c). *Državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči zrakoplova, verzija 4.1*. Pridobljeno na <http://www.sos112.si/slo/tdocs/zrakoplov.pdf>
  25. Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje (MORS URSZR). (2007). *Državni načrt zaščite in reševanja ob velikem požaru v naravnem okolju, verzija 2.0*. Pridobljeno na http://www.sos112.si/slo/tdocs/pozar_drzavni_nacrt.pdf
  26. Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje (MORS URSZR). (2005). *Državni načrt zaščite in reševanja ob uporabi orožij ali sredstev za množično uničevanje v teroristične namene oziroma terorističnem napadu s klasičnimi sredstvi, verzija 4.0*. Pridobljeno na http://www.sos112.si/slo/tdocs/terorizem_novo.pdf
  27. Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje (MORS URSZR). (2004a). *Državni načrt zaščite in reševanja ob nesreči na morju, verzija 2.0*. Pridobljeno na http://www.sos112.si/slo/tdocs/nacrt_morje.pdf
  28. Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje (MORS URSZR). (2004b). *Državni načrt zaščite in reševanja ob železniški nesreči, verzija 3.0*. Pridobljeno na http://www.sos112.si/slo/tdocs/zelezniska_drzavni_nacrt.pdf
  29. National Policing Improvement Agency, Association of Chief Police Officers in Scotland. (2011). *Guidance on disaster victim identification*. Pridobljeno na http://www.bevolkingszorgacademie.nl/cms/FCKeditor/cstmFiles/wwwbevolkingszorgacademie.nl/downloads/processen/dvi_guide_2011.pdf
  30. Pittayapat, P., Jacobs, R., Valek, E. D., Vandermeulen, D. in Willems, G. (2012). Forensic odontology in the disaster victim identification process. *Journal of forensic odonto-stomatology*, 30(1), 1–12.
  31. Puri, P. M. in Khajuria, H. (2015). Disaster victim identification (DVI) through dental evidence: overview and challenges in Indian scenario. *Forensic science seminar*, 5(2), 39–42.
  32. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2016). *Crime scene and physical evidence awareness for non-forensic personnel*. Pridobljeno na https://www.unodc.org/documents/scientific/Crime_scene_awareness_Ebook.pdf
  33. Vidic, V. (1973). *Kriminalistična tehnika*. Ljubljana: Šolski center za strokovno izobraževanje delavcev v organih za notranje zadeve.

Disaster Victim Identification Group

Matej Trapečar, Ph.D., Assistant Professor of Logistics, National Forensic Laboratory, Police, Slovenia.
E-mail: matej.trapecar@policija.si

This paper describes identification of victims of mass disasters from the perspective of the police, in connection with State emergency response and operational plans of the Ministry of Interior and the Police in the event of disasters. These plans deal with different types of disasters, such as earthquakes, fires, air, rail, nuclear or radiological accidents, and terrorism. In the case of human victims, investigators must conduct identification procedures and establish the identity of the victim. Based on examination of plans, legislation, identification procedures and current good practices of the identification of victims of mass disasters in other countries, suggestions for upgrading existing processes, tasks and organization of the Slovenian area and police disaster victim identification groups are given. Police in most European countries have disaster identification groups, and investigators generally use methods and procedures drawn up by the International Criminal Police Organization (Interpol). They use disaster victim identification forms, which are divided into forms for collecting data on a missing person, the dead body and the final identification report. The final report is a pre-condition for handing over and burial of victims. Police officers, particularly disaster victim identification group members and other professionals, can implement the findings of this paper to their work, especially in the case of international disaster victim identification.

Keywords: mass disasters, victim identification, procedures, forms

UDC: 343.982.325:614.8.028.4